

Bilag 3

Status på handleplan for Københavns Kommunes Handicappolitik

1. Tværgående målsætninger			
1.1 Bolig	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
1.1.1 Omdannelse af bofællesskaber til solistboliger i opgangsbofællesskaber og etablering af billige boliger til unge			
Socialforvaltningen			
Målsætning Flest mulige borgere med handicap skal kunne bo i egen bolig, og derved kunne føre en selvstændig tilværelse jf. også spor 6 i Socialforvaltningens Boligplan.	Socialforvaltningen har i 2013-14 flyttet 123 borgere fra utidssvarende boliger, hvor borgeren havde et værelse og delte bad og køkken med andre til tidssvarende boliger med eget bad og køkken. Der skal i 2015-18 moderniseres yderligere 87 boliger på samme måde.	Initiativ afholdes indenfor rammen. Er finansieret.	Initiativet fortsættes i den reviderede handicapplan, da der fortsat mangler at blive etableret yderligere 87 boliger (finansieret) samt resteret at bliver finansieret modernisering af 12 boliger. Derudover afprøver Socialforvaltningen fremadrettet mulighed for at integrere boliger til unge med handicap i almindelige ungdomsboliger, som f.eks. på den kommende Sølund, hvor der er afsat midler til etablering af 20 boliger til unge med Aspergers Syndrom sammen med de øvrige ungdomsboliger.
1.1.2 Oprettelse af boliger til borgere med handicap som har brug for daglig støtte i et botilbud			
Socialforvaltningen			
Målsætning Københavns Kommune skal i 2013 og 2014 have oprettet 139 nye boliger til borgere med handicap, der har brug for daglig støtte i et botilbud.	Socialforvaltningen har i 2013-14 etableret 109 nye boliger til borger med handicap, der har brug for daglig støtte i et botilbud. De resterende 20 boliger bliver etableret i 2015 på grund af forsinkelse af byggeprojekterne.	Afholdes indenfor rammen. Er finansieret.	Initiativet er afsluttet og skal ikke videreføres i den reviderede handicapplan.
1.1.3 Fleksible tilbud til borgere med handicap, herunder billige boliger til unge			
Socialforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen vil udvikle nye pladstyper, der bedre understøtter borgernes støttebehov og udviklingspotentiale, hvorved viften af boligtyper udvides og udvikles, jf. spor 4 i Socialforvaltningens Boligplan.	Initiativet vedrørte, at borgere med handicap kunne flytte fra botilbud og til ældreboliger eller andre almene boliger med mindre støtte, som en måde at sikre en god overgang til at bo selvstændigt. Socialforvaltningen har etableret 10 så kaldte udslusningsboliger til unge med Aspergers Syndrom på denne måde i perioden. Initiativet er dog på nuværende tidspunkt forhindret af, at de fleste	Afholdes indenfor rammen. Er finansieret.	Initiativet er ikke afsluttet og videreføres i den kommende handleplan. Der skal fortsat findes en løsning på, hvordan der kan etableres nok billige boliger til, at de unge med handicap kan flytte væk fra botilbuddene, når det giver mening i deres udviklingsforløb. En af mulighederne er, at der øremærkes ungdomsboliger til dette formål for samtidig at sikre integration af unge med handicap i almindelige

	borgere med handicap, der kan flytte ud af botilbuddene på denne måde, er unge med udviklingshæmning eller Aspergers Syndrom, som ikke kan betale huslejen i de fleste almene boliger i København.		ungdomsmiljøer. Dog er udfordringen, at der generelt er pres på ungdomsboligkapaciteten i København.
1.1.4 Etablering af afskærmningspladser			
Socialforvaltningen			
Målsætning Som også beskrevet i spor 2 i Socialforvaltningens Boligplan, ønskes der etableret boliger til borgere med afskærmningsbehov. Borgerne vil oftest skulle bo i en bolig, hvor alle sanseindtryk og stimuli kan begrænses og justeres lige fra larm til lys og varme. Derudover vil det være vigtigt at skabe et godt arbejdsmiljø for medarbejderne, som i dag oftest er placerede i isolerede teams rundt omkring en beboer, som gør teamet sårbar overfor sygdom, arbejdsskader og udskiftninger i personalegruppen.	Socialforvaltningen etablerer i maj 2015 botilbuddet Dr. Sells Vej til 10 borgere med behov for afskærmning. I boligerne vil der blive skabt rum og plads til borgere med højt støttebehov. Beskrivelse af tilbuddet og tegninger kan ses på følgende link: http://centercampo.kk.dk/botilbud/fredskovsvej	Afholdes indenfor rammen. Er finansieret.	Pladserne idriftsættes september 2015 og videreføres i den reviderede handicapplan.
1.1.5 Afprøvning af nye teknologier til at sikre større selvstændighed			
Socialforvaltningen			
Målsætning Flest muligt borgere med handicap skal kunne bo i egen bolig, og derved kunne føre en selvstændig tilværelse, jf. også spor 8 i Socialforvaltningens Boligplan. Derfor er ønsket med dette initiativ at øge mulighederne for, at den enkelte borger med handicap kan bo helt eller næsten alene ved at få udviklet og indtænkt nye teknologier i almindelige boliger, der gør flere i stand til at bo i en selvstændig lejlighed.	Socialforvaltningen udarbejdede i 2014 en handleplan for velfærdsteknologi. I forlængelse af handleplanen er der flere projekter i gang omkring afprøvning og implementering af velfærdsteknologi, så som brug af apps til dagstruktur, hjælpemidler og digitale opslagstavler. Alle initiativer skal bidrage til at øge borgerens selvhjulpethed.	De beskrevne initiativer afholdes indenfor rammen, men der søges fortløbende om nye midler til velfærdsteknologi for eksempel i forbindelse med etablering eller modernisering af nye bo- eller dagtilbud, samt til strategiske udbud, der skal modne markedet til at udvikle nye teknologier, der passer til borgernes behov.	Initiativerne er fortløbende og videreføres i den revidere handicapplan. Initiativet følger handleplanen som kan ses her: http://subsite.kk.dk/PolitikOgIndflydelse/Moedemateriale/Socialudvalget/26-03-2014/41cf757f-8fe5-46a1-9cfb-e783f521921c/a3ef7938-1917-4db3-9064-4b6100df2382.aspx
1.2 Uddannelse	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
1.2.1 Udvikling af Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse (STU)			
Børne- og Ungdomsforvaltningen			

Målsætning BUF har opmærksomhed på at øge kvaliteten i de anvendte tilbud til unge i STU og sikre at det udelukkende er de elever, der ikke kan benytte andre ungdomsuddannelses tilbud, der får tilbuddet.	Der er i 2014 gennemført en udbudsproces i forhold til de private udbydere, hvor København har udvalgt udbydere af STU ud fra fastlagte kvalitetsparametre som f.eks. kvaliteten af inddragelsen af det ordinære uddannelsessystem, der unges indflydelse på uddannelsesplanen, fokus på fremmøde, øget relevant praktik, aktivt medborgerskab og tilstedeværelsen af personale med en relevant faglig baggrund for målgruppen. For at sikre at der kun optages unge på STU, der ikke er målgruppe for en anden ungdomsuddannelse, bliver alle unge i videst mulig omfang afprøvet i andre sammenhænge end STU. Dette kan være på produktionsskoler, Ungdomsskolen, efterskoler og kommunale uddannelsesforberedende tilbud. På denne måde sikres, at der kun optage unge på STU, der ikke kan tage anden ungdomsuddannelse.	Initiativet er afholdt inden for Børne- og Ungdomsforvaltningens ramme	Initiativet er implementeret i forvaltningens drift og er derfor ikke medtaget i handleplanen for 2015-2017.
1.2.2 Uddannelse (til unge med varige funktionsnedsættelser)			
Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen			
Målsætninger Alle unge med varig funktionsnedsættelse, der ønsker en uddannelse og har de nødvendige forudsætninger, tilbydes at gå i gang med en kompetencegivende uddannelse. De unge tilbydes samtidig kompenserende ordninger, som gør det muligt at gennemføre uddannelsen, bl.a. personlig assistance i forbindelse med uddannelse. De unge støttes i deres uddannelse i dialog med uddannelsesinstitutionerne.	Med indførelse af uddannelsespålæg 1. januar 2014 er der behov for endnu større fokus på, at alle unge med en varig funktionsnedsættelse støttes til en realistisk plan om uddannelse. Unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov har ret til en 3-årig ungdomsuddannelse, kaldet Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (STU). Disse unge tilbydes de nødvendige kompenserende ordninger, der skal til for at gennemføre uddannelsen. I god tid inden den unge afslutter sin STU tager	Initiativet afholdes indenfor eksisterende ramme	Initiativet er implementeret i forvaltningens drift og er derfor ikke medtaget i handleplanen for 2015-2017.

	beskæftigelseskonsulent i Jobcenter København Ungecenter (JKU) stilling til den enkeltes mulighed for yderligere uddannelse eller beskæftigelse efter endt STU. Unge handicappede, der er i gang med en kompetence-givende uddannelse, støttes i muligheden for at få et studiejob. Det er forvaltningens opfattelse, at initiativerne i handleplanen i kombination med Ungecentrets generelle beskæftigelsesindsats over for unge med varige funktionsnedsættelser sikrer de unge hjælp efter reglerne om kompenserende ordninger til gennemførelsen af uddannelsen samt hjælp til dialog med uddannelsesstederne. Det er dog også forvaltningens vurdering, at kendskabet til og brugen af de lovgivningsmæssige ordninger med fordel kan øges. Alle tre initiativer videreføres i handleplan for 2015-2017.		
1.3 Beskæftigelse	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
1.3.1 Beskæftigelse for borgere med handicap			
Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen			
Muligheden for virksomhedsplaceringer gennem aftaler om job med virksomheder skal øges. Der skal udarbejdes informationsmateriale til virksomheder om handicappedes ressourcer, kompetencer og muligheder for at få støtte. Viden om kompenserende ordninger til eksterne samarbejdspartnere, f.eks. eksterne leverandører, videnscentre samt handicaporganisationer, skal videreformidles med informationsmaterialer	Den nuværende indsats i Jobcenter København Arbejdsfastholdelse (JKA) er fokuseret på at fastholde beskæftigede borgere med funktionsnedsættelse. Specialindsats Handicap deltager i tværgående konferencer (for sygedagpengesager og fleksjobbere), for at bidrage med viden og løsninger om de handicap-kompenserende ordninger for sygemeldte borgere. Der er i 2012 udarbejdet en pjece på området med kontaktoplysninger på Specialindsats Handicap. På kk.dk er der angivet links og informationer om job og	Initiativet afholdes indenfor eksisterende ramme	Initiativerne vedrørende muligheden for virksomhedsplaceringer, udarbejdelse af informationsmateriale samt viden om kompenserende ordninger til eksterne samarbejdspartnere videreføres i handleplan for 2015-2017.

og informationsmøder. Der afholdes en konference hvert eller hvert andet år for samarbejdspartnere og myndigheder for at drøfte aktuelle problemstillinger i forhold til beskæftigelsesindsatsen.	handicap. Specialindsats Handicap har tidligere løbende været involveret i opdatering af virksomhedsmappen til orientering af virksomhederne. Både de tværgående konferencer og det forbedrede informationsmateriale til virksomhederne bidrager efter forvaltningens opfattelse til en øget brug af virksomhedsplaceringer for målgruppen af borgere med funktionsnedsættelser. I forhold til udbredelsen af viden om de kompenserende ordninger er der etableret et stort netværk af organisationer inden for specialindsatsen, eksempelvis Institut for Blinde og Svagsynede, Center for døve, Center for Specialunder-visning for Voksne og forskellige specialister. Disse organisationer arbejder tæt sammen med Jobcenter København, Special-indsats Handicap for at finde løsninger, der kan bidrage til at fastholde beskæftigede borgere med en funktionsnedsættelse. Der har været gennemført under-visning om kompenserende ordninger hos flere af de eksterne leverandører, men det har vist sig svært at fastholde viden i deres organisationer, bl.a. fordi der er stor udskiftning blandt medarbejderne. Der er afholdt en konference i november 2013 med temaet: ”Hvordan sikrer vi, at flere borgere med handicap får og fastholder et arbejde?” Initiativet vedrørende Konference på		
---	---	--	--

	handicapområdet videreføres ikke, da forvaltningen forventer, at de øvrige initiativer bidrager til større kendskab og øget samarbejde om området.		
1.3.2 Flere borgere med handicap i beskæftigelse			
Socialforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen vil iværksætte en analyse for at afdække de borgere med handicap og sindslidende tilknyttet Socialforvaltningen, der ikke er i beskæftigelse; hvem er i målgruppe for beskæftigelse, hvilke tilbud er relevante for dem, og hvad er barriererne for deres beskæftigelse?	Analysen er vedtaget i SUD i foråret 2013.	Ingen.	Analysen er afsluttet. Resultaterne medtages i arbejdet omkring aktiviteter, beskæftigelse og handicap.
1.3.3 Særlig beskæftigelsesindsats til unge kontanthjælpsmodtagere med handicap			
Socialforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen vil sammen med BIF-SOF-enheden og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen lave en særlig indsats for unge borgere på kontanthjælp, som har aspergers syndrom eller lettere udviklingshæmning, fx kompetencepersoner som kender til deres særlige udfordringer og kompetencer og dermed kan matche dem til de rette arbejdspladser.	Der har været dialog ml. BIF og SOF om målgruppens særlige udfordringer. Der er dermed kommet fokus på problemstillingen.	Der var fremsat ønskeforslag for budget 2014 om en jobkoordinator til målgruppen. Ønsket blev ikke imødekommet.	Der er fortsat fokus på målgruppen i den daglige drift.
1.4 Støtte, social tryghed og koordinering	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
1.4.1 Styrket veteranindsats			
Socialforvaltningen, Sundhedsforvaltningen, Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen			
Målsætning Der skal sikres overblik over tilbud til veteraner og deres pårørende, samt koordination og helhed for veteraner og deres pårørende.	For at sikre overblik over tilbud til veteraner og deres pårørende, er der oprettet et veteransite på KKIIntra - http://www.kk.dk/artikel/veteraner . Her er der samlet information om indsatser og kontaktoplysninger på en lang række områder. På handicapområdet er der bl.a. mulighed for at finde information om hjælpemidler og tilbud om genoptræning. Desuden gennemføres der løbende	Implementeringen er afholdt indenfor den eksisterende økonomiske ramme.	Samtlige initiativer videreføres i handleplan for 2015-2017.

	netværksmøder med BIF/SOF/SUF og repræsentanter fra Forsvarets Veterancenter. På møderne koordineres igangværende initiativer, og eksterne oplægsholdere inviteres efter behov.		
1.4.2 Sammenhængende og helhedsorienteret indsats for borgere med erhvervet hjerneskade			
Socialforvaltningen, Sundhedsforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen			
Målsætning Københavns Kommune har i 2012 igangsat projekt Helhed for hjerneskaderamte på tværs af BIF, SOF, BUF og SUF. Formålet har været at styrke genoptrænings- og rehabiliteringsindsatsen for voksne med erhvervet hjerneskade samt sikre en bedre koordination og sammenhæng i kommunes indsats for målgruppen.	Forvaltningerne har i projektet haft fokus på tre indsatser: Hjerneskadesamrådet som Københavns Kommunes hjerneskade-koordinationsfunktion, kompetenceudvikling og supervision til frontpersonale og relevante tilbud til hjerneskaderamtes pårørende. Hjerneskadesamrådet har styrket den interne koordinering på tværs af afdelinger og forvaltninger og koordineret komplekse borgerforløb samt fungeret som en rådgivningsfunktion for forvaltningerne. Tre pårørendetilbud har været afprøvet i projektperioden. Et af disse vil fortsætte med interne midler fra SUF i 2015 og 2016. Projektet skulle være afsluttet ultimo 2014. Som følge af et mindre forbrug af støttemidler er projektet videreført til udgangen af 2015.	Der blev oprindeligt bevilget 12,88 mio. kr. til projektet fra Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse. Ministeriet har godkendt en videreførelse af projektet i 2015 med henblik på anvendelse af de overskydende midler.	Projektet er ikke afsluttet, hvorfor visse initiativer vil fortsætte i 2015. Det vil primært være kompetenceudvikling, supervision og Hjerneskadesamrådet. I handleplanen for 2015 -2017 beskrives den fremtidige indsats på området med udgangspunkt i den nye bekendtgørelse og vejledning om genoptræningsplaner på genoptræningsområdet, der trådte i kraft pr. 1. januar 2015.
1.4.3 Tidlig opsporing af børn med risikoprofiler			
Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning Udvikling og implementering af et samlet koncept for systematisk vurdering af børns trivsel og udvikling, med henblik på tidlig opsporing af børn i vanskeligheder i daginstitutioner. Målet er at få øje på eventuelle problemer	Der er gennemført pilotprojekter til afprøvning af to forskellige værktøjer, I område Vaby/Vesterbro/Kgs. Enghave afprøvede man en videreudvikling af skemaer som Frejaskolen har anvendt til identificering af børn med risikoprofiler inden for det social-kommunikative felt. I Brønshøj/Husum/Vanløse afprøvede	Initiativet afholdes inden for Børne- og Ungdomsforvaltningens ramme	Initiativet er ikke fuldstændigt afsluttet og beskrives i revideret form i handleplanen for 2015 -2017.

eller vanskeligheder tidligt i problemudviklingen og at kunne handle hurtigt og kvalificeret, når det bliver klart, at et barn kan komme i vanskeligheder.	man en videreudvikling af det trivselsskema, som er udviklet af KORA som del af en model for tidlig opsporing af socialt udsatte børn. På baggrund af de to pilotprojekter er der udarbejdet et samlet oplæg om udrulning af en tidlig opsporingsmodel til hele byen. Trivselsvurderingerne implementeres i alle klynger og netværk i foråret 2015.		
1.4.4 Fælles strategi for udsatte borgere			
Socialforvaltningen, Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen			
Målsætning Fælles strategi for udsatte borgere Gennem de etablerede tværgående fora (BIF/SOF, SUF og SOF) er der bedre mulighed for, at indsatsen i den enkelte forvaltning sker samordnet med indsatsen i øvrige forvaltninger for at fastholde borgerens tilknytning til arbejdsmarkedet eller opnå tilknytning til arbejdsmarkedet.	Fællesstrategien udløb i 2013. En intern evaluering i forvaltningerne blev afsluttet i februar 2014. Det igangværende samarbejde på tværs af forvaltningerne er et væsentligt resultat af fællesstrategien. Strategien har skabt grundlag for et tættere samarbejde mellem BIF, SOF og SUF. Strategien har også givet mulighed for at iværksætte nye tiltag på tværs, herunder Basis- og Kombinationsforløb, som er et samarbejde mellem SOF, SUF og BIF om en tværfaglig indsats for aktivitetsparate borgere. Med førtidspensions- og fleksjobreformen har de tre forvaltninger yderligere fokus på tværfaglig koordinering. en stor del af BIF-SUF-SOF samarbejdet foregår i dag i rehabiliteringsteamet.	Gennem de etablerede tværgående fora (BIF/SOF, SUF og SOF) er der bedre mulighed for, at indsatsen i den enkelte forvaltning sker samordnet med indsatsen i øvrige forvaltninger for at fastholde borgerens tilknytning til arbejdsmarkedet eller opnå tilknytning til arbejdsmarkedet.	Fællesstrategien udløb i 2013. En intern evaluering i forvaltningerne blev afsluttet i februar 2014. Indsatsen er implementeret således, at det igangværende samarbejde på tværs af forvaltningerne er et væsentligt resultat af fællesstrategien. Strategien har skabt grundlag for et tættere samarbejde mellem BIF, SOF og SUF. Strategien har også givet mulighed for at iværksætte nye tiltag på tværs, herunder Basis- og Kombinationsforløb, som er et samarbejde mellem SOF, SUF og BIF om en tværfaglig indsats for aktivitetsparate borgere. Med førtidspensions- og fleksjobreformen har de tre forvaltninger yderligere fokus på tværfaglig koordinering. En stor del af BIF-SUF-SOF samarbejdet foregår i dag i rehabiliteringsteamet.
1.4.5 Strategi for fælles borgere i BIF og SOF			
Socialforvaltningen, Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen			
Målsætning Fælles initiativ mellem BIF og SOF om koordinering og prioritering af samarbejdet om borgere med handicap, der modtager kontanthjælp og sociale tilbud.	D. 4. juni 2014 besluttede Beskæftigelses og Integrationsudvalget (BIU) og Socialudvalget (SUD), at den fælles strategi for fælles borgere i BIF og SOF er implementeret og dermed overgået til	Strategi for fælles borgere i BIF og SOF Fælles initiativ mellem BIF og SOF om koordinering og	D. 4. juni 2014 besluttede Beskæftigelses og Integrationsudvalget (BIU) og Socialudvalget (SUD), at den fælles strategi for fælles borgere i BIF og SOF er implementeret og dermed overgået til drift.

	drift. Med reformerne på beskæftigelsesområdet er der yderligere fokus på BIF-SOF samarbejdet. De beskrevne initiativer i handleplanen om koordinering og prioritering af samarbejde mellem de to forvaltninger, fungerer som forventet, herunder afholdelse af flere brobygningsaktiviteter for Jobcenter København (JCK) og Borgercenter Handicap (BCH). I forbindelse med førtidspensions- og fleksjobreformen blev en fælles sagsgang, der beskriver samarbejdet mellem JCK og BCH, ajourført. Der er etableret kiggeadgang til forvaltningernes fagsystemer for sagsbehandlerne i både BIF, SOF og SUF. Denne adgang har styrket It-understøttelsen af JCK-BCH samarbejdet. En særftale mellem kommunens Kontaktcenter, BIF og SOF har gjort det enklere for en undergruppe af unge uddannelseshjælpsmodtagere med handicap at sygemelde sig til aktiveringsforløb og samtaler i JKU.	prioritering af samarbejdet om borgere med handicap, der modtager kontanthjælp og sociale tilbud.	Med reformerne på beskæftigelsesområdet er der yderligere fokus på BIF-SOF samarbejdet. De beskrevne initiativer i handleplanen om koordinering og prioritering af samarbejde mellem de to forvaltninger, fungerer som forventet, herunder afholdelse af flere brobygningsaktiviteter for Jobcenter København (JCK) og Borgercenter Handicap (BCH). I forbindelse med førtidspensions- og fleksjobreformen blev en fælles sagsgang, der beskriver samarbejdet mellem JCK og BCH, ajourført. Der er etableret kiggeadgang til forvaltningernes fagsystemer for sagsbehandlerne i både BIF, SOF og SUF. Denne adgang har styrket It-understøttelsen af JCK-BCH samarbejdet. En særftale mellem kommunens Kontaktcenter, BIF og SOF har gjort det enklere for en undergruppe af unge uddannelseshjælpsmodtagere med handicap at sygemelde sig til aktiveringsforløb og samtaler i JKU.
1.5 Sundhed	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
1.5.1 Tilgængelighed til sundhedshusene og til sundhedshusenes tilbud			
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			
Målsætning Alle borgere i Københavns Kommune, også de som har et handicap, skal have adgang til tilbuddene i kommunens Sundhedshuse.	Med henblik på at indfri målet fastholdes let tilgængelig adgang til sundhedshusene og brugervenlig skiltning Handicaprådet involveres fortsat med rådgivning om tilgængelighed og andre relevante forhold. Handicaprådet var på besøg i Sundhedshus Nørrebro i november 2014, og på baggrund af dette	Er afholdt indenfor den økonomiske ramme	Indsatsen videreføres inden for forvaltningens ramme.

	mødes er følgende forbedringer sket: Der er opsat skilt med oversigt over enheder i huset ved indgangspartiet på Mimersgade 39. Ved samme indgang er opsat skilt, der viser, at handicapindgang er via Rådmandsgade. Forbedring af elevatorforhold. Der er opsat spejl i elevator, som giver kørestolsbrugere bedre mulighed for at navigere, når de skal ind og ud. Der er påført sensorgitter langs dørene i elevatorerne, så brugerne ikke oplever, at dørene smækker i. Sæbe- og spritdispenser på handicaptoliet er blevet flyttet, så det passer bedre til kørestolsbrugere. Teleslynge er til stede og fungerer.		
1.5.2 Ligestilling af borgere i plejebolig med hjemmeboende borgere i forhold til tilbud om genoptræning ved funktionsnedsættelse			
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			
Målsætning Borgere i plejebolig skal være ligestillet med hjemmeboende borgere i forhold til adgang til og tilbud om genoptræning ved funktionsnedsættelse	I 2012 er Bestiller-Udfører-Modtager modellen implementeret, så borgere i plejebolig får samme indsats som borgere i eget hjem	Genoptræning på plejehjem sker indenfor de eksisterende økonomiske rammer	Indsatsen er implementeret.
1.5.3 Ensartning af genoptræningskvaliteten i træningscentre, rehabiliteringscentre og plejecentre			
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			
Målsætning Borgere, der har samme lidelse, skal modtage genoptræning af samme høje faglige kvalitet, uanset i hvilket regi borgeren modtager genoptræningen – i træningscentre, i rehabiliteringscenter eller på plejehjem	Faglig supervision fra specialområderne på sundhedslovens genoptræning blev implementeret i 2010. Alle borgere, uanset opholdssted, modtager samme høje faglige kvalitet i genoptræningsindsatsen	Faglig supervision afholdes indenfor de eksisterende økonomiske rammer	Indsatsen er implementeret,
1.5.4 Lige mulighed for genoptræning, uanset den enkelte borgers funktionsniveau			
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			

Målsætning Alle borgere skal have lige adgang til/mulighed for genoptræning, uanset den enkelte borgers funktionsniveau	Borger, som ikke kan gå til ambulant genoptræning på træningscentret kan alternativt genoptrænes i eget hjem eller på døgnplads. Alle borgere over 18 år tilbydes genoptræning ambulant, i hjemmet eller på midlertidig døgnplads	Indsatsen afholdes indenfor de eksisterende økonomiske rammer	Indsatsen er implementeret
1.5.5 Sammenhængende og helhedsorienteret indsats for borgere med erhvervet hjerneskade			
Socialforvaltningen, Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			
Jf. 1.4.2			
1.5.6 Socialforvaltningen bliver leverandør af sundhedslovens genoptræning			
Socialforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			
Målsætning Etablering af et formaliseret samarbejde mellem Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Socialforvaltningen primo 2011 med henblik på at skabe ensartede sammenhængende genoptræningsforløb og en høj faglig kvalitet for fysisk og psykisk udviklingshæmmede voksne, hvorefter Socialforvaltningen er leverandør af sundhedslovens genoptræning	Samarbejdsaftalen mellem SUF og SOF blev godkendt i januar 2011. Samarbejdsaftalen sikrer, at udførelsen af sundhedslovens genoptræning for fysisk og psykisk udviklingshæmmede voksne foregår i et tæt samarbejde mellem de to forvaltninger, hvor de særlige faglige kompetencer og rammer for løsningen af opgaven udnyttes bedst muligt og skaber høj faglig kvalitet.	Indsatsen afholdes indenfor de eksisterende økonomiske rammer	Indsatsen er implementeret.
1.5.7 Udarbejdelse og implementering af praksisplan for fysioterapi 2011-2014			
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			
Målsætning Udarbejdelse og implementering af en Praksisplan for fysioterapi 2011-2014, der har særlig fokus på tilgængelighed	Anbefalingerne i Praksisplan er blevet implementeret. Praksisplan fastsætter, at handicaptilgængelighed indgår som kriterium ved godkendelse af flytninger af klinikker samt nynedsættelse. I den ny praksisplan for 2015-2019 er der særlig fokus på tilgængelighed og udvikling af kvalitet og samarbejde mellem fysioterapi praksis og andre aktører	Indsatsen afholdes indenfor de eksisterende økonomiske rammer	Praksis planen er implementeret og erstattes af ny praksisplan for 2015-2019. Fokusområde fortsætter.
1.5.8 Implementering af sundhedspolitik på handicapområdet			
Socialforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen udarbejder en handleplan, der skal sikre implementering af sundhedspolitikken på handicapområdet, således at borgere med handicap oplever	Da sundhedspolitikken 2011-2014 blev vedtaget, foregik der allerede mange sundhedsfremmende tiltag lokalt på tilbuddene. I slutningen af 2013 lavede forvaltningen en rundspørge til centrene	Udgifter vedr. sundhedspolitikken er afholdt indenfor rammen.	Sundhedspolitik for borgere med handicap er overgået til at være et administrativt styreredskab i driften. Arbejdet med at understøtte, at borgere med handicap oplever øget livskvalitet og kan leve et sundt og

øget livskvalitet og kan leve et sundt liv og aktivt liv. I handleplanerne vil der være fokus på konkrete sundhedsindsatser for både børn, unge og voksne med handicap. Der vil bl.a. være fokus på indsatser i forhold til kost, rygning, alkohol og motion samt misbrug.	på handicapområdet, om deres oplevelse af arbejdet med de gode intentioner i sundhedspolitikken. Den generelle tilbagemelding fra centrene var, at sundhedspolitikken er med til at sætte en ramme i forhold til det sundhedsfremmende område på tilbuddene og dermed er med til at understøtte den udvikling, der er i gang.		aktivt liv, fortsætter ude på de enkelte tilbud.
1.5.9 Pilotprojekt vedr. sundhestjek			
Socialforvaltningen			
Målsætning Borgere med handicap tilbydes en forebyggende sundhedsindsats, som er målrettet deres individuelle behov og bidrager til at minimere og forebygge yderligere handicap.	På baggrund af tilbagemeldingerne fra tilbuddene, er det forvaltningens vurdering, at der foregår mange relevante og veltilrettelagte aktiviteter ude på de enkelte tilbud, som alle er med til understøtte de gode intentioner i sundhedspolitikken, og at der er tale om en igangværende proces. Alle tilbud bliver derudover vurderet på deres arbejde med at tilbyde forebyggende sundhedsindsatser via Socialtilsynet samt som led i akkrediteringsprocessen.	Udgifter vedr. sundhedspolitikken er afholdt indenfor rammen.	Indsatsen er implementeres og videreføres i den daglige drift.
1.5.10 Hverdagstræning			
Socialforvaltningen			
Målsætning Borgere med handicap, som er i målgruppe for hjemmehjælp, tilbydes træning med henblik på at blive helt eller delvist selvhjulpne i forhold til de ansøgte ydelser. Målsætningen er, at handicappede borgere genvinder eller styrker færdigheder, så de kan leve et så selvstændigt og aktivt liv som muligt.	I 2013 har Borgercenter Hjemmepleje beskrevet "Trænings- og vejledningspakker" til Hverdagstræningsforløb. Der er i den forbindelse indgået aftale med Sundheds- og Omsorgsforvaltningen om køb af ergoterapeutfaglige ressourcer til planlægning af træningsforløb og vejledning af hjemmetræner på området for ADL og mobilitet. Lovgivningsmæssigt er der pr. 1. januar 2015 vedtaget ny lovgivning på området for praktisk og personlig hjælp efter servicelovens § 83. Deraf følger, at	Afholdes inden for den eksisterende økonomiske ramme.	Indsatsen videreføres i den daglige drift.

	borgere, der søger om og er berettiget til hjemmehjælp, skal tilbydes et rehabiliteringsforløb efter servicelovens § 83a, før der træffes afgørelse om kompenserende hjælp.		
1.6 Tilgængelighed	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
1.6.1 Tilgængelighed for alle i forbindelse med modernisering og nybyggeri			
Socialforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen vil arbejde for tilgængelighed for alle i forbindelse med modernisering af eksisterende byggeri og i forbindelse med opførsel af nybyggeri. Der skal være fysiske adgangsforhold, som muliggør at anvende forvaltningens tilbud, således borgere med funktionsnedsættelser ikke møder barrierer.	Der er krav til tilgængelighed i Socialforvaltningens byggeprogrammer for boliger til borgere med handicap og boliger til borgere med sindslidelse. Eksempelvis skal adgangs- og opholdsarealer udformes uden niveauforskelle, ligesom stier, ramper og lignende skal være velbelyste og have en jævn, fast og skridsikker belægning.	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme	Initiativet videreføres i forbindelse med kommende byggerier.
1.6.2 Handicapforholdene på kommunens gadetoiletter			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: Målsætningen var at sikre, at flest mulige gadetoiletter var tilgængelige for personer med bevægelseshandicap.	Kommunen har en række handicapvenlige toiletter. Der er arbejdet med at forbedre forholdene på disse toiletter eksempelvis renhold.	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme	Der arbejdes videre med etablering af handicapvenlige toiletter.
1.6.3 Oprydning af cykler på stationsforpladser mv. 2013-2014			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: At sikre, at der ikke stod cykler mm. på stationer som hindrede personer med bevægelseshandicap i at komme til/fra stationen.	Der har de seneste år pågået et arbejde med at sikre, at cykler ikke står i vejen for færdslen ved stationer mm.	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme	Initiativet videreføres i forbindelse med drift.
1.6.4 Tilgængelighed ved byggeri			
Økonomiforvaltningen			
Målsætning Københavns Ejendomme (pr. 1. april 2015 Byggeri København) arbejder for tilgængelighed for alle i forbindelse med modernisering af eksisterende byggeri og i forbindelse med opførsel af nybyggeri. Der skal være fysiske adgangsforhold, som muliggør at anvende forvaltningernes tilbud,	Københavns Ejendomme arbejder for at sikre tilgængelighed for alle, hvad enten det drejer sig om helhedsrenovering eller nybyggeri. Der er endvidere skærpet fokus på sikring af tilgængelighed for alle i alle offentligt tilgængelige bygninger, herunder kulturhuse, biblioteker, idræts- og kulturfaciliteter	Afholdes inden for rammen af den enkelte anlægssag	Initiativet er fortløbende og videreføres i den reviderede handicapplan

således at borgere med funktionsnedsættelser ikke møder barrierer.	samt skoler og daginstitutioner. I sagen om anlægsoversigter og fast track –juni 2014 (ØU 10/6) besluttede Økonomiudvalget, at anlægsindstillinger skal indeholde et særskilt afsnit vedr. tilgængelighed såfremt lovgivningens mindstekrav ikke følges, eller hvis der er valgt en løsning, der overopfylder gældende mindstekrav. Det er forvaltningerne, der udarbejder anlægsindstillinger. KEjd udarbejder foreløbige ejendomsfaglig udtalelse til indstillingerne. KEjd er i sammenhængen behjælpelig med at påse, at forvaltningerne efterlever ØU's beslutning.		
1.6.5 Webtilgængelighed i Teknik- og Miljøforvaltningen			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: At sikre, at alle havde mulighed for at hente informationer på kommunens hjemmeside.	Det er muligt at få kommunens hjemmeside læst højt. Årlige gennemgås siderne for at forbedre tilgængeligheden og overskueligheden. Uddannelse af webredaktører som er fortrolig med tilgængeligheden på nettet.	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme.	Videreføres i det fremtidige arbejde.
1.6.6 Udvikling af handicapvenlige containere til pap			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: At alle skulle have mulighed for ved egen hjælp at komme af med sin renovation i form af pap.	Der er blevet arbejdet med at gøre containere mere tilgængelige og brugervenlige, eksempelvis fjernelse af låse mm.	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme.	Videreføres i det fremtidige arbejde.
1.6.7 Bedre affaldshåndtering i Indre By			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: At alle skulle have mulighed for ved egen hjælp at komme af med sin renovation.	Der er arbejdet med udvikling af metoder til håndtering af affald inden for de rammer afhentning af containere giver	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme.	Videreføres i det fremtidige arbejde.

1.6.8 Forbedring af tilgængelighed ved grave- og byggearbejder mv.			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: Målet var at sikre bedst mulig tilgængelighed ved de tilladte opgravninger.	Tilgængelighed ved grave- og byggearbejde indgår i vurderingen hver gang der gives gravetilladelser.	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme.	Videreføres i det fremtidige arbejde.
1.6.9 Nye ældrevenlige byrum			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: Målet var, at nye udearealer skulle være beregnet for alle.	Sikring af ældrevenlige og tilgængelige byrum er en del af de normale arbejdsprocedurer, når der behandles sager om ombygninger af udearealer.	Afholdes indenfor eksisterende økonomiske rammer.	Arbejdes videreføres i det fremtidige arbejde.
1.6.10 Helhedsorienteret genopretning			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: Målet var, at alle kryds hvori der blev foretaget ændringer, blev klargjort til tilgængelighedstiltag.	I forbindelse med opgradering af signalanlæg er der etableret lydfyr og taktile felter i flere signalanlæg. Alle de styreskabe der er blevet udskiftet er der blevet gjort klar til etablering af lydfyr	I 2013 blev der bevilliget 13 mio.kr. og i 2014 33 mio. kr.	Videreføres i forbindelse med drift
1.6.11 Forslag om udskiftning af asfaltfortove til fortove med ledelinje			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning Målet var at sikre, at alle fortove på private fællesveje bliver udskiftet for at sikre bedst mulig tilgængelighed.	De fortove der er blevet udskiftet på private fællesveje, er udskiftet efter grundejernens ønske, hvor vi har anbefalet, at tage hensyn til tilgængelighed. De fortove der er udskiftet på kommunale veje er i videst mulig omfang etableret eller forberedt til etablering af ledelinjer.	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme.	Videreføres i forbindelse med drift
1.6.12 Forslag om forbedret tilgængelighed på overkørsler			
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Trafik			
Målsætning: Målet var at sikre, at alle nye overkørsler, de overkørsler der blev ændret eller nedlagte overkørsler blev udformet så de var bedst mulig tilgængelige.	De overkørsler der er blevet udskiftet på private fællesveje, er udskiftet efter grundejernens ønske, hvor vi har anbefalet, at tage hensyn til tilgængelighed jf. kommunens standarder for overkørsler. Ved nye overkørsler på offentlig vej	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme.	Videreføres i forbindelse med drift

	stilles der krav til at overkørslerne udformes så tilgængelighed tilgodeses.		
1.6.13 Forslag om videreførelse af dele af Sikker By			
Økonomiforvaltningen			
Målsætning: Projektet Sikker By, der kørte fra 2008-2010, havde som mål at gøre byen mere sikker at færdes i. De kommunale p-vagter havde en bærende rolle i projektet, idet de døgnet rundt holdt øje med uregelmæssigheder i bybilledet, både adfærd og begivenheder, der kunne give øget utryghed i gaden, og ting der var i vejen for kørende og gående trafik, for eksempel efterladte genstande, forladte biler, skrald der ikke var tømt. Sidegevinsten var øget tilgængelighed i gaden for alle. Selv om projektet ikke har fået midler i 2011, fortsætter p-vagterne deres døgnbaserede indberetning til relevante fagcentre og myndigheder, da det ligger som en fast rutine. Der vil dog komme til at mangle midler til kurser med oplæring i, hvordan man som p-vagt reagerer i forskellige situationer.	Projekt Sikker By er udløbet. I stedet har vi fra april 2010 Sikker By Programmet. I Sikker By Programmet har Parkering København ikke den funktion beskrevet i handicappolitikken.		Videreføres ikke, da projektet er afsluttet.
1.6.14 Forslag om udskiftning og nyanlæg og lydfyr i udvalgte lyskryds			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: Målsætningen er at alle de steder hvor der ændres i signalanlæg forbedres eller etableres lydfyr.	De overkørsler, der er blevet udskiftet på private fællesveje, er udskiftet efter grundejernes ønske, hvor vi har anbefalet at tage hensyn til tilgængelighed, jf. kommunens standarder for overkørsler. Ved nye overkørsler på offentlig vej stilles der krav til, at overkørslerne udformes så tilgængelighed tilgodeses.	Afholdes indenfor eksisterende økonomisk ramme.	Videreføres i forbindelse med drift.
1.6.15 Forslag om etablering af "tilgængelighedsruter light"			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: Målet var at gennemføre flere	Der er ikke gennemført tilgængelighedsruter i 2013-2014.	Omkostningerne skulle være afholdt indenfor	Arbejdet videreføres ikke i forbindelse med drift. Der udarbejdet 2 budgetspillekort i

tilgængelighedsruter, men på en måde som var knap så dyr.		eksisterende økonomiske rammer.	budget 2016, om etablering af tilgængelighedsruter.
1.6.16 Forslag om eliminering af ”missing links” mellem tilstødende områder			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: At reducere antallet af ”missing link” i tilgængeligheden i byen.	Etablering af tilgængelighed i forbindelse med ”missing link” mellem områder er sket efter henvendelse fra borgere.	Afholdes indenfor eksisterende økonomiske rammer.	Videreføres i forbindelse med drift
1.6.17 Forslag om eksempelsamling for best practise i ”æstetisk tilgængelighed”			
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Bydesign			
Målsætning At udarbejde en eksempelsamling der kunne hjælpe til at skabe æstetiske pæne byrum som også var tilgængelige for alle.	Eksempelsamlingen er ikke udarbejdet.	Arbejdet skulle afholdes indenfor eksisterende økonomiske rammer.	Arbejdet videreføres ikke, men der udarbejdes en anden rapport om udformning af tilgængelige løsninger.
1.6.18 Dialogserie med handicaporganisationer			
Kultur- og Fritidsforvaltningen/Københavns Borgerservice			
Målsætning At afholde en række dialogmøder med handicaporganisationerne med det formål at indhente input til, hvordan fremtidens tilgængelighed for handicappede kan se ud i Københavns Kommune, herunder adgangsforhold, digital hjælp, særlige behov mv.	Der blev afholdt møde med formand og næstformand for Dansk Handicap Forbund – Københavns Lokalfdeling tilbage i marts 2013. Det blev fulgt op af oplæg og diskussion om digitalisering på lokalforeningens generalforsamling i april 2013	Arbejdet er afholdt indenfor eksisterende økonomiske ramme.	Initiativet er afsluttet.
1.6.19 Digital Ambassadør uddannelse			
Kultur- og Fritidsforvaltningen/Københavns Borgerservice			
Målsætning KBS vil etablere et samarbejde med handicaporganisationer med henblik på at hjælpe handicappede borgere over på den digitale kanal.	11. september 2013 blev der uddannet 15 udgående medarbejder i Handikapcenter København, SOF. Derudover er der uddannet 86 medarbejdere fra udgående voksenenheder på tværs af SOF	Arbejdet er afholdt indenfor eksisterende økonomiske ramme.	Initiativet er afsluttet.
1.6.20 Kommunikationsindsats			
Kultur- og Fritidsforvaltningen/Københavns Borgerservice			
Målsætning Digitaliseringen skal respektere de begrænsninger, som nogle grupper af	I forbindelse med bølgeplanen for de obligatoriske selvbetjeningsløsninger, blev der påtænkt en række målrettede	Arbejdet er afholdt indenfor eksisterende økonomiske ramme.	Initiativet er afsluttet.

handicappede borgere kan have i forhold til at benytte fx selvbetjeningsløsninger og digital post. KBS vil gennemføre en kommunikationsindsats, der også indeholder materiale målrettet disse borgere. Hensigten er at gøre dem bekendt med alternative muligheder, herunder fritagelse fra kravet om obligatorisk digital kommunikation og obligatorisk digital selvbetjening.	indsatser til bla. ældre og handicappede, hvor der i en æske blev samlet en række relevante selvbetjeningsløsninger og fremgangsmåder for selvbetjeningsløsningerne. Æskerne blev primært distribueret til vores borgerservicecentre og bibliotekerne, hvor borgerne selv samlede relevant materiale til æskerne.		
1.7 Kultur og Fritid	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
1.7.1 Tilgængelighedspulje			
Økonomiforvaltningen			
Målsætning Kultur- og Fritidsforvaltningen sikrer handicapforbedrende tiltag i henhold til de lovmæssige bestemmelser i genopretningsplanen for byens kultur- og fritidsfaciliteter. De særlige indsatser, der forbedrer tilgængeligheden ved mindre renoveringer, tager udgangspunkt i de 117 tilgængelighedsrapporter der er udarbejdet for KFF institutioner i 2012. De 117 rapporter beskriver behov og muligheder for forbedringer i forhold til 7 forskellige handicapgrupper. Alle rapporter er tilgængelige på www.godadgang.dk Puljemidlerne administreres centralt af Københavns Ejendomme.	2014 er brugt til inddragelse og samarbejde med institutioner om opfølgende tiltag iht. rapporterne.	Pt. igangsættes der flere tiltag og opgaver, der støtter op om rapporterne. Samtidig er der afsat midler til en opdatering af mærkerne i starten af 2016, så Kbh. har mærkerne i en 4-årig periode yderligere.	KEjd forventer at bruge størsteparten af midlerne i indeværende år.
1.7.2 Støtte til kultur- og fritidsaktiviteter			
Kultur- og Fritidsforvaltningen			
Målsætning Der ydes fortsat støtte til foreninger og aftenskoler med aktivitetstilbud målrettet borgere med handicaps, samt støtte til inklusion af borgere med funktionsnedsættelse i ordinære kultur- og fritidstilbud som fx transportstøtte, støtteperson ved idrætsdeltagelse,	Initiativet er en integreret del af Kultur- og Fritidsforvaltningens arbejde og forventes at køre løbende uden en fastsat udløbsdato.	Initiativet afholdes inden for forvaltningens driftsramme	Se status.

teleslynger eller tegnsprogstolk ved foredrag oplæsninger mm.			
1.7.3 Bibliotekstilbud			
Kultur- og Fritidsforvaltningen			
Målsætning Fortsættelse af Københavns Bibliotekers lydavis, hvor indlæsning af lokalstof fra bydelene udsendes til især en stor gruppe blinde. Et nyt initiativ er at indlæse københavnerstof fra dagens aviser og lægge lydfilerne på nettet hver dag kl. 12. Formålet er at vænne københavnere til den digitale virkelighed og komme den store gruppe af svage læsere/ikke-læsere i møde. Udvalgt kommunal information til borgere indlæses ligeledes	Lydavisen for de 9 bydele udsendes fortsat til abonnenter og som ny mulighed kan man nu også være abonnent via Itunes. Dette initiativ kører som fast tilbud via download fra hjemmesiden. http://kbhlydavis.dk/daglig Dette er nu suppleret med Podcasts om både biblioteksemner og kultur – se ligeledes ovenstående link	Initiativet afholdes indenfor rammen	Initiativet videreføres og udbygge løbende. Der er en klar kanalstrategi om at distribution skal foregå digitalt. Lydavisen har i 2014 fået nye studier på Hovedbiblioteket og planen er at begynde at lave borgerinddragende aktiviteter, som dog ikke specielt er rette mod handicappede.
1.7.4 Formidling			
Kultur- og Fritidsforvaltningen			
	Rådgivning varetages af Kultur- og Fritidsforvaltningen og kører løbende. Selve mærkningen af faciliteter og lign. Varetages af KEjd i dag.		Rådgivningen kørende løbende.
2. Målsætninger for udvalgte grupper			
2.1 Børn og unge med handicap	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
2.1.1 Strategi for børn og unge med handicap			
Socialforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen udarbejder en strategi for børnehandicapområdet, der skal være med til at sætte retning for udviklingen af området de kommende år.	Strategien er blevet endeligt vedtaget i BR 13. november 2014. Fremadrettet vil strategien blive indarbejdet i Socialforvaltningens strategi for udsatte børn, unge og deres familier.	Initiativet er afholdt inden for rammen.	Indholdet i strategien er implementeret.
2.1.2 Etablering af flere specialklubpladser			
Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning Etablering af 100 klubpladser til unge med autismespektrumsforstyrrelser, ADHD og	Forvaltningen har modtaget Områdernes forslag til placering af specialklubpladser og har foretaget en screening af 7	I budget 2013 er der afsat 20,0 mio. kr. til at etablere 100 specialklubpladser.	Der arbejdes videre med etableringen set i forhold til de muligheder, der viser sig i forbindelse med Fremtidens Fritidstilbud.

generelle indlæringsvanskeligheder i aldersgruppen 14-17 år. Klubtilbuddene skal udjævne den forskelligartede dækningsgrad på klubtilbud for specialelever i aldersgruppen 14-17 år i Københavns Kommune.	lokationer. Den aktuelle proces omkring Fremtidens Fritidstilbud vil muligvis åbne for andre mulige lokationer f.eks. i de fritidscentre, der er en del af høringsprocessen. Det er desuden endnu uafklaret hvilken dækningsgrad der vil være på klubområdet efter implementeringen af folkeskolereform og fremtidens fritidstilbud.	Der er afsat 1,0 mio. kr. i 2013 til forundersøgelser samt 12,0 mio. kr. i 2014 og 7,0 mio. kr. i 2015 til finansiering af selve udbygningen med 100 specialklubpladser. Driftsøkonomiske konsekvenser af udbygningen forventes at kunne dækkes via demografimidler og reguleringen af pladspris for specialklubbørn 7-9 klasse.	Initiativet videreføres i handleplanen for 2015-2017.
2.1.3 Omlægning af ressourcer til en mere inkluderende alment skole			
Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning Der skal etableres ressource-centre på alment skoler og specialskoler Skolerne får et fagligt implementeringsforløb, som under-støtter ledelsen i at lede en inkluderende skole og ressourcecenterets opstart. Der sættes bredt på kompetenceudvikling af alle lærere, bl.a. i Sommeruniversitetet, som foregår i børnenes skole-sommerferie. Der laves fleksible tilbud som alternativ til dagbehandling sammen med Social forvaltningen, så de børn, der har behov for en specialpædagogisk og en socialpædagogisk indsats, har mulighed for at få det i tæt sammenhæng med deres hjemsskole.	Alle special- og alment skoler har nu etableret et ressourcecenter Der har været afholdt et stort kick-off møde for alle lederne for at sætte forløbet i gang. Efterfølgende er der afholdt møder for lederne på de enkelte skoler, for at tale om hvordan man kan arbejde med et ressourcecenter og hvilken rolle lederne har i processen. Alment skolernes ressourcecentre kompetenceudvikles løbende gennem forskellige kurser målrettet særlige deltagergrupper, så de kan støtte op om inklusionsforløb, fx vejlederuddannelse, klasseledelse, etc. Der er et bredt udbud af oplæg ved sommeruniversitetet, der kan kompetenceudvikle lærere i forhold til	De aktuelle udgifter til Kompetencecentre og udbuddene under BUF akademi er finansieret inden for BUF's ramme Udgiften til de fleksible tilbud afholdes indenfor rammen, der er afsat til specialundervisning	Initiativet er implementeret i forvaltningens drift og er derfor ikke medtaget i handleplanen for 2015 -2017.

	inklusion. Der er etableret flere og flere fleksible tilbud, som alternativ til placering i en specialskole.		
2.1.4 Kompetenceudvikling på skoler og dagtilbud			
Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning Der udbydes en A-guide uddannelse til AKT-vejlederne og inklusionspædagogerne, som er nøglepersoner i skolernes nye ressourcecentre. Alle almenskoler har ligeledes fået et fagligt implementeringsforløb, hvor alle skoler får tilknyttet to konsulenter, som skal støtte og vejlede dem i processen med at etablere ressourcecentre samt støtte skolelederen i at skabe en inkluderende skole.	Inklusionspædagogerne og AKT-vejlederne på alle almen-skoler har været på A-guide uddannelsen og senest har der været et A-guide forløb for alle vejledere i ressourcecentre. Der har været en konsulent på alle skoler i København og hjulpet med at oprette ressourcecentre. Det er meget forskelligt hvordan skolerne har grebet det an, men alle er i gang og har stort set brugt deres konsulent-timer. Hver skole har fået 40 timer i alt.	Initiativet er afholdt inden for Børne- og Ungdomsforvaltningens ramme	Initiativet er implementeret i forvaltningens drift og er derfor ikke medtaget i handleplanen for 2015 -2017.
2.1.5 Kompetencecentrenes tilbud til skoler og dagtilbud			
Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning Personale fra de 6 kompetencecentre i BUF skal vejlede lærere og pædagoger, når de har behov for hjælp til at inkludere børn og unge med funktionsnedsættelser eller udsatte børn og unge. Kompetencecentrene skal give lærere og pædagoger viden og metoder til at arbejde med de konkrete børn og deres familier.	Kompetenceudviklingen af lærere og pædagoger gives ved hjælp af konkret vejledning og rådgivning på selve skolen eller institutionen, i forhold til det barn eller de børn, det drejer sig om. Der arbejdes løbende med at videreudvikle konceptet og sikre at kompetencecentrenes tilbud modsvarer behovene hos lærere og pædagoger. Pt. ansøges om eksterne midler til en udvidelse af de mest efterspurgte kompetencecentre og til oprettelse af et nyt kompetencecenter, hvor målgruppen er de psykisk sårbare børn og unge.	De syv kompetence-centres drift er finansieret indenfor rammen En evt. udvidelse vil kræve ekstra ressourcer som der pt. ansøges om i en pulje som går til inklusion som Undervisningsministeriet udbyder	Initiativet videreføres i handleplanen for 2015 -2017.
2.1.6 Samarbejde om komplekse børnesager.			
Socialforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning	Samarbejdet mellem Socialforvaltningen	Udgifter til initiativet	Initiativet videreføres i handleplanen for

Der er lavet en samarbejdsmodel mellem Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen, hvor der jævnligt afholdes møder på ledelsesniveau om konkrete komplekse sager. Samarbejdet skal sikre, at risikoen for langtrukne sagsforløb reduceres. På møderne mellem de to forvaltninger aftales, hvilke indsatser der skal iværksættes fra begge forvaltninger i forhold til barnet eller den unge. Endvidere har de to forvaltninger sammen indledt et program for bedre samarbejde mellem forvaltningerne, og i programmet indgår et spor vedr. handicapområdet.	og Børne- og Ungdomsforvaltningen er styrket både lokalt i BUF og SOF områderne og i forhold til Handicapcentret Konkret er der etableret en BUF-SOF samarbejdsorganisation på alle ledelsesniveauer og på udvalgsniveau. Samarbejdsorganisationen kan både løse helt konkrete såvel som mere overordnede problemstillinger. Der er etableret en fælles medarbejderportal mellem de to forvaltninger, hvor personalet kan hente informationer, vejledninger om sagsgange, ansøgningsskemaer til fleksible tilbud mv., så samarbejdet mellem de to forvaltninger bliver mere gennemsigtigt og smidigt.	afholdes inden for forvaltningernes ramme.	2015 - 2017.
2.1.7 Samarbejde om fysioterapeutisk træning			
Socialforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen har under det fælles program for bedre samarbejde i forhold til handicapområdet indledt et projekt vedr. træning. I den forbindelse indgås aftaler om fælles arbejdsprocesser, og det vurderes om den nuværende opdeling af opgaverne mellem forvaltningerne er hensigtsmæssigt set ud fra et borgerperspektiv og styrelsesvedtægterne. Målet er at tilbyde borgere sammenhængende og effektive træningstilbud på tværs af lovgivning og sektorer.	Ydelseskatalog over træningsbestemmelser forventes at kunne godkendes af de to direktioner i foråret 2015. Ydelseskataloget lægges herefter på forvaltningernes intranet. En borgerrettet vejledning om træningsydelser for børn og unge i København lægges på KK.DK. Der er aftalte arbejdsprocesser mellem forvaltningerne. Samarbejdet mellem de to forvaltninger fortsættes og videreudvikles evt. med henblik på bedst mulige sammenhænge og effektive træningstilbud til børn og unge i København.	Udgifter til initiativet afholdes inden for forvaltningernes ramme.	Initiativet videreføres i handleplanen for 2015 - 2017.
2.1.8 Revision af samarbejdsaftale om børn og unge med autisme			

Socialforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning Samarbejdsaftalen fra 2009 mellem Børne- og Ungdomsforvaltningen, Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center (regionen) angående børn og unge, der diagnosticeres med autisme, revideres. Der skal ses på følgende: - Hvordan kan vi bedst muligt give information til borgerne omkring, hvor de kan få hjælp om konkrete emner? - Hvilke familier, der tilbydes udskrivningsmøde. - Om familievejledningen efter servicelovens § 11, stk. 5 kan gøres smartere.	Samarbejdsaftalen blev evalueret i 2014. Evalueringen viste at Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg (BUC) prioriterer blandt udskrivningssamtalerne og vurderer behovet i den enkelte sag. BUF har anmodet Region H om, at alle unge, der er i BUF regi, tilbydes en udskrivningssamtale. BUC har med midler fra Satspuljen igangsat et tværkommunalt og tværsektorielt projekt imellem Frederiksberg og Københavns kommune og region H. Der blev iværksat et undervisningsforløb til forældre, der har nydiagnosticerede børn med ADHD. Projektet er afsluttet og bliver nu implementeret til at være et tilbud til alle familier ved udskrivningen. Der er pt. en igangværende planlægning af et tilsvarende undervisningsforløb til forældre med nydiagnosticerede børn med autisme. Undervisningen til forældre til de nydiagnosticerede børn med autisme er planlagt at starte maj 2015. Det er medarbejdere fra Kbh. (BUF og SOF) og Frederiksberg kommune samt medarbejdere fra Region H, der forestår undervisningen.	Forvaltningernes udgifter til initiativet afholdes inden for forvaltningens ramme.	Initiativet beskrives i revideret form i handleplanen for 2015 - 2017.
2.2 Overgang fra barn til voksen	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
2.2.1 Samarbejde om overgang fra barn til voksen			
Socialforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen samarbejder med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen om entydige arbejdsgange og procedurer, således at der	Der er udarbejdet fælles sagsgang ml. SOF og BIF om borgere med handicap, der fylder 18 år.	Ingen	Sagsgangen indgår i den daglige drift og indsatsen således implementeret.

senest ½ år før det fyldte 18 år er aftalt en handleplan for den unges overgang til voksenlivet for og med den unge, der dækker både den sociale samt den beskæftigelses- og uddannelsesmæssige indsats.			
2.3 Når du bliver ældre	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
2.3.1 Overgang ved det 65. år			
Socialforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			
Målsætning Borgere skal uanset alder og funktionsniveau opleve kontinuitet, sammenhæng og fuld information i kontakten med kommunen, om forhold relateret til overgangen fra Socialforvaltningen til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, når borgere fylder 65 år, herunder skift af hjemmehjælper. Der skal dels etableres et koordinationsforum med repræsentation fra visitationsenheder i de to forvaltninger og dels udarbejdes noget informationsmateriale	Der er oprettet et koordinationsforum bestående af de ledende visitatorer i SUF og visitationschefen i SOF. Når borger fylder 65år, besøger SOF borger og informerer borger om, at vedkommende nu overgår til SUF. Efterfølgende besøger en visitator fra SUF borgeren og informerer borgeren om de muligheder, der er i SUF. I denne forbindelse uddeler visitator relevant informationsmateriale herunder ”Ældre i København”.	Indsatsen afholdes inden for de eksisterende rammer	Indsatsen er implementeret.
2.3.2 Tilbud om rehabiliteringsplads udvides til borgere under 65 år.			
Socialforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen			
Målsætning Tilbud om rehabiliteringsplads (genoptræning under døgnophold) udvides til også at omfatte borgere under 65 år med diagnosen apopleksi samt andre neurologiske lidelser	Borgere under 65 år (SOF) får i dag neurorehabilitering på døgnophold på Neurologi- og Rehabiliteringscenter København (SUF). SOF har tilkøbt i alt 15 pladser til disse borgere. Der er etableret et SUF/SOF Koordineringsforum, der drøfter problemstillinger og samarbejde ift. til de 15 neurorehabiliteringspladser.	I Budget 2011 blev der afsat varige midler til 15 neurorehabiliteringspladser til borgere under 65 år.	Indsatsen er implementeret.
3. Interne målsætninger			
3.1 Oplysning om handicapgruppernes behov og mangfoldighed	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
3.1.1 Oplysning om aktuelle handicappolitiske emner			

Socialforvaltningen			
Målsætning Oplysning af aktuelle handicappolitiske emner sikres af Handicaprådet i samarbejde med forvaltningerne med Socialforvaltningen som tovholder.	Handicaprådet afholder møder, konferencer m.v. om temaer, som er relevante for handicappolitikken.	Handicaprådet har et årligt budget på 950.000 kr.	Ja, initiativet fortsætter i den kommende handlingsplan for 2015-2017.
3.2 Tværgående intern rådgivning	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
3.2.1 Forslag om interne 1-dags kurser i tilgængelighed			
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Trafik			
Målsætning At der gennemføres et kursus i tilgængelighed praksis.	Der har været afholdt et internt møde om tilgængelighed for TMFs byggeledere og arbejdet med at udarbejde et dokument herom er igangsat.	Afholdes indenfor eksisterende økonomiske rammer.	Arbejdet videreføres.
3.2.2 Relevante dataadgange og kendskab til tilgængelighed			
Økonomiforvaltningen/Koncernservice			
Relevante dataadgange For at forbedre og højne kvaliteten og effektiviteten i sagsbehandlingen af borgere med handicap, som går på tværs af flere forvaltninger, vil dette kunne imødegås ved at give forvaltningerne og dermed den enkelte sagsbehandler adgang til relevante data på tværs af kommunens interne systemer. En forundersøgelse skal afdække mulighederne for at den enkelte sagsbehandler kan forbedre forvaltningernes og dermed den enkelte medarbejders mulighed for at højne kvaliteten i sagsbehandling og støtten til borgeren gennem adgang til relevante data på tværs af kommunens interne IT systemer.	I regi af KOMBIT arbejdes der på at udvikle et fælles sags-behandlingsværktøj, SAPA, som skal give kommunens medarbejdere adgang til oplysninger om borgernes sager på tværs af fagsystemer. Implementeres i 2016/17 http://www.kombit.dk/sapa Derudover er KS gået i gang med at drøfte med forvaltningerne, hvordan man generelt kan blive bedre til at dele data på tværs af forvaltningerne i KK. Det forventes at der inden sommerferien 2015 vil være udarbejdet et roadmap for hvordan KK på sigt kan dele data på tværs. Der er dog en række tekniske og juridiske problemstillinger, der skal tages hensyn til.	Ingen midler afsat	ØKF foreslår, at der fortsat arbejdes med at undersøge muligheder for, at KK på sigt kan dele data på tværs.
3.3 Rekruttering og fastholdelse i København	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
3.3.1 Synliggørelse af handicappolitikken			
Økonomiforvaltningen/Koncernservice			
Målsætning	Fokus i mangfoldighedsarbejdet i	Ingen midler afsat	Økonomiforvaltningen vil fremadrettet

Kommunen, i sin egenskab som arbejdsgiver, skaber gunstige betingelser for beskæftigelse af mennesker med funktionsnedsættelse og fastholdelse af ansatte, der pådrager sig et handicap. Kommunens hensigter om at være en attraktiv arbejdsplads for mennesker med handicap kommunikeres ud til offentligheden. Kommunen internt opbygger retningslinjer og kendskab til muligheder og støtteordninger til at ansætte mennesker med handicap.	perioden 2013-2014 har primært været på kønsmæssig ligestilling. Den pågældende information er derfor ikke aktuelt tilgængelig på subsitet ”Mangfoldighed og ligestilling” under sitet medarbejder.kk.dk.		overveje hvilke informationer vedr. mangfoldighed, der skal være tilgængelige på medarbejder.kk.dk. Ligeledes vil Økonomiforvaltningen fremadrettet overveje at implementere hensigtserklæringen i en kommende personalehåndbog eller som et led i vejledning om rekruttering. Arbejdet med internt at opbygge retningslinjer og kendskab til muligheder og støtteordninger til at ansætte mennesker med handicap vurderes at være i regi af Socialforvaltningen. Det skal derfor afklares hvorvidt dette i så fald bør videreføres af Socialforvaltningen. Økonomiforvaltningen foreslår at initiativet ikke videreføres i den kommende plan.
3.4 Sektoransvar og mainstreaming	Status primo 2015	Økonomi	Evt. videreførelse
3.4.1 Mainstreame handicappolitikken			
Økonomiforvaltningen/Koncernservice			
Målsætning København vil arbejde for at mainstreame handicapaspektet i kommunens planlægning og forvaltning København vil arbejde for at anvende konkrete værktøjer til mainstreaming af handicapområdet. Mainstreaming understøtter det handicappolitiske princip om sektoransvar, som indebærer, at hver sektor eller myndighed er ansvarlig for, at ligebehandlingen af mennesker med handicap bliver gennemført inden for myndighedens ansvarsområde.	Økonomiforvaltningen har i regi af arbejdsgiverrollen et overordnet ansvar for at sikre ligestilling i den kommunale praksis, og har derigennem et selvstændigt punkt vedr. mainstreaming af handicappolitikken. Socialforvaltningen har i handleplanen ligeledes et punkt vedr. handicapmainstreaming (3.4.3), som går på at udbrede kendskabet til et eller flere værktøjer til mainstreaming, så handicapaspektet bliver en del af den kommunale praksis. Ifm. arbejdet på ligestillingsområdet blev der udarbejdet et ligestillings-vurderingsværktøj til brug for sagsfremstilling samt styringsredskaber	Ingen midler afsat	Det skal afklares, om det videre arbejde skal fortsættes i Socialforvaltningens regi, jf. også punkt 3.4.3.

	til beslutningsprocesser. Det var ifm. udarbejdelsen af initiativet om mainstreaming af handicappolitikken til handleplanen tanken, at det værktøj, der blev udarbejdet til ligestillingsindsatsen, også kunne anvendes til handicapområdet, når ligestillingsarbejdet blev evalueret. I relation til en bredere mangfoldighedsvinkel skulle brugen af ligestillingsvurderingsværktøjet i så fald udvides til f.eks. også at omfatte ligestilling af handicappede. Dette vil dog kræve en betydelig ændring af værktøjet, der vil indebære udviklingsomkostninger. Idet ligestillingspolitikken blev afmeldt ifm. BR's beslutning om forenkling af planer, politikker og strategier d. 18.09.14, er der ikke efterfølgende fulgt op med en fornyet evaluering, som indstillingen fra december 2013 havde lagt op til. Der er derfor ikke et overblik over brugen og effekten af ligestillingsvurderingsværktøjet, og på den baggrund vurderer forvaltningen at det ikke er hensigtsmæssigt at gå videre med den konkrete indsats. Socialforvaltningen har udarbejdet et bilag til handicappolitikken om 'Kompensationsmuligheder for de forskellige Handicapgrupper', som er tilgængeligt på kommunens hjemmeside.		
3.4.2 Kommunikation om inklusionsindsatsen			
Børne- og Ungdomsforvaltningen			
Målsætning Der skal arbejdes aktivt med	Handicaprådet har i samarbejde med undervisningsministeriet og	Initiativerne afholdes inden for Børne- og	Initiativet videreføres i revideret form i handleplanen for 2015 -2017.

kommunikationsindsatsen til både forældre og til personale på skoler og institutioner. Der skal udarbejdes materiale som skole- og forældrebestyrelserne kan anvende. Materialet skal fortælle om hvad det betyder, at der arbejdes med at flere børn med særlige behov kan forblive i almenmiljøet. Endvidere skal forældrenes rolle i et inkluderende tilbud også fremhæves. Herunder skal der laves film, interview og observationer, fordi det er vigtigt at inklusion ses fra et barne- og forældre-perspektiv	forvaltningen etableret et projekt på fem skoler i København målrettet forældre og børn i indskolingen. Der er udarbejdet en forældrefolder om inklusion, et oplæg til forældremøde om inklusion til lærerne, mm. Der er planlagt et projekt i Dag-tilbudsprogrammet om et ligeværdigt samarbejde mellem forældre og pædagoger Der er endvidere et ABA-forældre projekt i gang om et bedre samarbejde.	Ungdomsforvaltningens ramme	
3.4.3 Handicapmainstreaming			
Socialforvaltningen			
Målsætning Socialforvaltningen vil arbejde for at udbrede kendskabet til et eller flere værktøjer til mainstreaming, så handicapaspektet bliver en del af den kommunale praksis	Indsatsen er en integreret del af Socialforvaltningens arbejde. I forbindelse med politik- og strategiarbejdet og planlægning af byggeri mv. bliver der altid indtænkt et handicapperspektiv og en overvejelse om, hvorvidt borgere med handicap på lige fod kan deltage i samfundslivet.	Indsatsen afholdes indenfor eksisterende økonomiske ramme.	Indsatsen er implementeret.
3.4.4 Koordinering og fortsættelse af forvaltningens arbejde med tilgængelighed			
Teknik- og Miljøforvaltningen			
Målsætning: At tilgængelighed har været en del af forvaltningens indenfor de sagsområder forvaltningen håndterer	Der er blevet arbejdet med tilgængelighed indenfor de arbejdsområder forvaltningen dækker.	Indsatsen afholdes indenfor eksisterende økonomiske ramme.	Arbejder videreføres.